

مستی اور دین

وفاقی حکومت سر و انگریز وزارت سر و نصابی بہرہ ملک گوں

بلوچی اکیڈمی کوئٹہ

معدن

عبیدہ قیوم بلوچ - بی۔ اے
کوئٹہ

گزارگار کنوئیا
آغا میر نصیر خان : عزیز محمد جی
صابی عبدالقیوم بلوچ : ادرس جہدی

بلوچی اکیڈمی - کوئٹہ

کلیں حق پہ بلوچی اکیڈمی کوئٹہ

بلوچی اکیڈمی کوئٹہ	چھاپ کنز
قلات پرنٹنگ پریس - کوئٹہ	چھاپ ماہ
۱۹۸۲ء	سری دار
یک ہزار	سیکڑ
۴ روپے	بہا
محمد عارف	کتابت

مے وردن

ہنچو کہ آپ و گوات پہ بنی آدم ءِ مزدوں انت۔ ہی
ہیما وردن ہم باز آئی انت۔ انسان ءِ زند ءِ چہ دراک باز
آئی انت۔ ہر کس اے ہبر ءِ زانت کہ جان جوڑی پہ شری دراک
ءِ گزر انت۔ دراک مے بون ءِ روم ءِ کنت ءِ
مے صحت ءِ شکرنت۔ دہیکہ دراک شربت تومے صحت
شر بیت۔ اکاں دراک حزاب ءِ شریگیں بیت تومے
صحت حباب بیت ءِ ما نا جوڑ بن۔

شری دراک آ نہ انت کہ ماہر روچ گوشت ءِ
مرگ شربا پیل بنگیں چیز بوراں بلکہ باید انت کہ ماہیں
دراک ءِ بوراں کہ آساگیں ءِ زوت مہنم بیت۔

چونایا بازیں در ءِ دراک چیز درصنا بے زانتکار

گشت کہ وردو وراک ئے تہا اء چیزآنی شامل بوگ
 آئی انت - چیا کہ ئے جون ء ہڈ ء بند ء ایشانی
 گزر انت - آچی ایش انت -

- ۱- پروٹین PROTEIN   ۲- کاربوہائیڈریٹ CARBOHYDRIDS
 ۳- روگن ء چرپی PAES   ۴- نمکیات بزاں داد SALTS
 ۵- پانی WATER   ۶- وٹامنز VITAMINS
- I پروٹین -

تہا وردن ء گشت کہ آ گوشت پیدا کنت - آئی
 جان ئے گوشت ء پہ پروٹینی وردن باز آئی انت - پرچہ
 کہ اء سے گوشت ئے حفاظت ء رووم ء طاقت ڈیگ

پہ ظر انت - گردگ ء کاروبار کنگ ء ہر چینک
 سے قوت بیران بیت - دگہ قوت آرگے پہ ہم
 پروٹینی وراک آئی انت -

پروٹینی وراک دو قسم ئے گنت - یکی ہمیش کہ
 پہ اٹکال مارا رسیت بزاں گوشت انت - ہیک
 مانئ شیر نیگ ء دوی ہمیش کہ ماچہ زمین ء حاصل

کناں ماش مونگ نئے دال مٹر ایشانی تھا پروٹین ادار انت
 اکاں آما پروٹینی واک مہ وراں یا مریت تو بازیں
 کار در محنت ءے پڑ ءو بند پنج بنت - ءو ما
 ناچوڑ باں - ناچوڑی نئے دور کنگ ءو پڑ ءو ہندان
 بند کنگا پروٹین کارا کیت - بزاں مارا ہر دہا پروٹین
 کارا کیت - بزاں مارا ہر دہا پروٹین بریت ماناچوڑ نہ
 باں -

۲- گا دبوہا ٹیڈر سیٹس :-

ہا وراکان ءو گشت کہ شہ آیاں گری ریت۔
 ءو شہ ناچوڑی ءو مارا رکین انت رکاربونا ٹیڈر سیٹس
 گیش تر شیر کین چیزانی تھا بیت بزاں بورہ - ہر ماگ
 شہد انگور، انار، برنج مکئی پٹاٹا امب شہ ایشاں ابید
 گوشت ہزی ءو شیرٹے تھا ہم ءو است انت۔

۳- روگن ءو چرپے :-

ایش ہم نے وردن نئے تھا ادار ٹنت۔ شہ ایشی

کیلشیم ءے وڑا فارسفورس ءے بدن ءے الی ٹنٹ
ایش ءے ہم ہڈ ءے دنان آں مصنوعہ کنت - ۱۳ سفورس گول
کیلشیم یکجا بیت - ہڈاں سخت ءے مصنوعہ کنت - رع گوشت ءے

مانی ءے تھا باز ٹنٹ - ایشاں ابید ءے شیر - مٹر - مائٹ - پنیر
ہیک ءے زردی ءے تھا بیت - رعے ہڈانی واسطہ سک

ٹرنٹ -

۳- آسنے ہڈاں فولاد -

فولاد نہیں الی ٹنٹ چیزیا کہ آے بدن ءے تھا
ہستیں موجود ٹنٹ - ہرن ءے تھا کم تا کم پنجاہ ءے گرے
تاں شت فیصد ہست انت - رع رگ ہڈانی ءے تھا سے
فیصد - جگر - گڈگ ءے ہڈانی تھا رع باز بیت -

فولاد اے بدن ءے تیوگیں حصہ آن آکیجن رسینگا
مدت کنت - پس ءے دہندے تھا فولاد باز بیت - ایشی ابید
گوشت - ہیک ءے زردی - پالک ءے مٹھے تھا باز بیت
ایشاں ابید کشمٹس - زیتون - پیماز - گزرک - ہرماگ ءے سارنچے

مے بدن ۽ را گرمی ۽ طاقت رعیت - چرپا مارا ہر گھن
 ننگ شیر بنگ ۽ تیل ۽ تھا چي دست کیت - بے گیشیں
 چرپا ۽ کارمرز کنگ دترات نامور کگی منت -

۲- تمکیات بزاں واد -

وادے دنان ۽ مے ہر ۽ بنانی واسطہ ضروری منت -
 ۽ دنان ۽ ہڈاں چہ پرشت ۽ پردوش ۽ رکینت - بدن ۽
 شہ کمزور بولگا بچائنت ۽ ماضہ ۽ شرکت -
 نمکیات ۽ آئی متیں پائنگ ما ادا نبشتہ کناں -
 ۱- کیشیم =

وادچہ ایڈگہ نمکیات ۽ کیشیم گیش مے بدن ۽ تھا
 منت - کیشیم گیش ہڈانی ۽ دنانانی تہانت - ایش آیانا
 رودینی ۽ جوڑ کنت - کیشیم شیر - ہزی - گوشت ۽ ہیک ۽
 اسپیتی ۽ تھا
 است -

۲- فاسفورس - ۱

تھا ہم فولاد است - فولاد اٹھے بدن نے گری و مٹھی کے
 کارا کیت - اگاں ما فولاد والا وراک مہ وراں توئے
 تھا ہون نے کمی بیت -

۵- آئیوڈین

آئیوڈین مہر گواں (glands) سراگ و پ
 باز المی منت - مے جوں و را ایشی باز کیس مقدار نے ضرورت
 منت ہونے تھا ۱.۲۵ تناسب و ادار بیت - آئیوڈین گواں مہر گواں
 ادار بوککا رند دگر بتیں کیماں مرکب جوڑ کنت - چش کہ تھا وکین
 (Ikyoxime) گواں ہون و ادار بیت - و مے جوں و طاقت دت -
 ایشی گیشی و کمی شہ ہر دو آل مردم ناجوڑ بوت کنت -
 اہوڈین مالٹے تھا باز بیت - ابید شہ مالٹے و سلا، شلغم
 گو بھی - بند گو بھی - پشاما - پالک و ڈال آنی تھا ہم باز بیت
 کیٹیم فاسفورس فولاد و آہوڈین و شہ ابید دگر ہم
 بازیں نیکیات مہت کہ مے بدن نے طاقت و آرکا ایشان
 باز گزر بیت - ایشانی مہا کلورین - تانا - منگنر، سوڈیم - ایویم

مول۔ پڈیفیم کوبالٹ۔ فلورین م سلفر شامل منت۔ چیا ایشانی
 باز کمیں مقدار ءے مارا ضرورت انت۔ پیشا ایشانان نادر
 عناصر RAYE ELEMENTS گشنت کہ الدو ء دست نہ کپنت۔ نیکہ
 ہر جاگہ ودی نہ بنت۔

۶۔ آپ ا

نے زند ء کلین چی آں گوات دیا انت ایشی ء بگیر
 مردم یک ساہتے زندگ بوت نبیت۔ گوات ء رند پہ زندو
 آپ سک الی انت۔ دراک ء ابید مردم بہتیں ہفتگ
 ایوکا آپ ءے سرا زندگ بوت کنت۔ بے آپ ء بگیر یک
 روح گوازینگ مشکل انت۔

ہنچ کہ انسان جان جوڑی ءے واسط گوات ءے صاف
 بوگک ضروری منت۔ ہی پیما آپ ءے صاف بوگک ہم ضروری
 منت۔ ہراہیں گوات مردم ء باز بیماری دنت۔ ہی پیما
 ہراہیں آپ مردم ء وڑ وڑیں بیماری دنت۔ بہتیں ہنچیں بیماری
 انت کہ ایوکا شہ ہراہیں آپ ءے سبب ء پیدا بنت۔ چش

کہ ہیفہ پیچش - کرامعا - تپ محرقہ وغیرہ - مارا باندھتے۔
 کہ دتی جان جوڑی کے واسطے ہر وہدے صافیں اور شہ
 جراثیم اور پھکیں آپ کارمرز بنناں - صافیں آپ کے نشانی ایش
 انت کہ بے رنگ بیت اور آرا بڑے بیت اور تمام اور
 دش بیت۔

آپ سے وراک کے مزینے اور گراں سنگیں چھی اور
 سے جون کے جوڑی ہفتاد فیصد آپ کے سرائنت - آپ
 سے وراک کے ہضم بڑے اور مدت دنت ہون کے
 شر بڑے اور کار دنت - سے بدن اور آپ پہ ہاز دڑا
 ریت شہ چاہ ، شیر ، کافی ، شربت ، اور دگر مشروبات ایشی
 مزینے درلیہ منت - ایشاں چہ ابید میوہ ، سبزی ، گوشت اور دگر
 سے وراک کے تھا آپ کے خاصیں مقدار اور موجود منت کہ
 آئے جسم کے گزران اور پورا کنت ۔

کیلوریز - بڑاں بدن کے آس ٹوس =

وراک اور ماہمی خاطر اور ورن کہ سے جان اور

زور ءو گشاد برسیت ۔ ءو حرارت پیدا بہیت ءو سہ جان
جوڑ بہیت ءو وقی کارا کرت کتناں ۔ دواک بازیں سرو
چیر ءو گڈ ہضم بیت ۔ ءو رند ءو آکیجن ءو گوں ادار
بنت ءو قوت ءو حرارت بزاں گرمی پیدا کنت ۔ یک جان
جوڑیں مردم ءو جان جوڑنے خاصیں درجہ حرارت ۹۸.۶ بوگ
الی سُنٹ ۔ ایشی کمی یا بازی مردم ءو نا جوڑ کنت ۔

اُسبر ، بالاد ، وزن ءو اید دگہ ہنچیں وڑ است ۔ آیال
چہ حرارہ ءے گزر ءو کمی گیشی بیت ۔ آدموم کہ محنت ءو
مزدوری کنت آیال گیش حرارہ ءے ضرورت بیت ۔ بہ نسبت
آ مردم آئی کہ دفتر ءو نشہ کار کنت ۔ آ زہگ کہ پخت ءو
یب ءو گوازی کنت آیال حرارہ ءے باز ضرورت بیت ۔
شہ آ زہگ آں کہ نشہ ءو داننت ۔ گرمیانی مقابله ءو
سردیاں گیش حرارہ ءے ضرورت بیت ۔ آئی وجہ ایش
سُنٹ کہ سردیاں بدن ءے خلیہ CELLS آئی کار گیش بیت پیشا
مردم از گزنگ بیت ۔

بنی آدم گیش دراک وارٹ ءء جسم ءء را ضرورت ءء
مطابق ءء صرارہ رسیت تاکہ آجسم ءء کار ءء شربکت۔

حیاتیں یا وٹامن (VITAMINS)

وٹامنز آنامیاتی ORGANIC مادہ انت۔ کہ مے بازیں دراکان
تہا کیس مقدار ءء موجود انت۔ مادہ مے جان جوڑی نے روکم ءء
واسطہ باز ضروری انت۔

جو اینس صحت ءء واسطہ ضروری انت کہ ما ہر ہون
ہنچیں دراک بون کہ آیانی تہا وٹامنز مان بییت۔ تنکہ
ایشانی کمی بییت ءء ما صحت دار بٹن۔ زانت کاراں وٹامنز
دو مزین ورگشت۔

(۱) آوٹامنز کہ آپ ءء تہا اوار بنت۔ بزاں وٹامن بی
مرکب ءء وٹامن سی۔

(۲) آوٹامن کہ پیگ نے تہا اوار بنت۔ بزاں وٹامنز
اے۔ ڈی۔ ای۔ ءء کے وغیرہ۔

دٹامن اے A۔

دٹامن اے صحت ءِ رُوم نے واسطاً باز ضروری منت
اتا پہ زہگ ءِ امیں چھی ئی - پرچا کہ اور رُوم نے واسطاً
شرانت - دٹامن اے سے پھے روزنائی ئے قائم کنگا شرانت۔
مردم شہ سینگ ءِ پپانی بیماری ءِ رکینگ بہیت جسم نرم
ءِ مضبوط بیت۔ ہڈے ہرڑینگ ءِ دت دت - دٹامن
اے ئے کھی ءِ شہ مردم ئے دیم ہراب بیت دانگ ءِ رام
وزکیت۔ مُود ہشک نبت ءِ کپنت نامن آن سرا لکیر
کیت - چم سُچنت ءِ جان کچگ دت - نظر کمزور بیت۔ ءِ
باز وحد ءِ سٹپ کورگ بیت۔

دٹامن اے شانزدہ سال تاں فزودہ سال ئے مردم ئے
واسطاً تقریباً ہر روچ پنج ہزار یونٹ - زہگ آئی واسطاً پانزدہ
سد ءِ چھی دو ہزار یونٹ ہر روچ - نادراہیں زال ئے واسطاً شش
ہزار تاں ہشت ہزار یونٹ ہر روچ - کسائیں نوک رودیں زہگ
آئی واسطاً دو ہزار تاں پنج ہزار یونٹ ہر روچ ءِ ضرورت بیت۔

وٹامن اے شہ درستاں زیات کا ڈمالا ءے جگر وٹامن
 بیت - ایشی ایپد سہزی سماہ سہزی ، گزرک - بند گوبھی - مساز
 غد - کئی ، شیر - نینگ ءے بیک ءے زردی ءے تہا سزئی مقدار
 مان ٹنت - ایشاں چہ اگاں بک بچی ءے ءے درون ءے تہا
 مان بہیت تو وٹامن A ءے کمی پورا بیت -

وٹامن B :-

شہ کلیں وٹامن ءے وٹامن بی مشہور تراست - پر چا کہ ایشی
 تہا دگر بازیں وٹامن شامل انت - پیشا ایشرا وٹامن بی
 کپلیکس گشت - ایشی تہا ءے وٹامن شامل ٹنت -

1- تھیامین Thiamine ۲- ربوفلہویں Riboflavine

۳- نیاسین Niacine ۴- پارٹی ڈوکسین Pyridoxine

۵- پنٹو تھینک ایڈ Pantothenic acid ۶- بایوٹین Biotin

۷- جینین B₁₂ Vitamin ۸- کولین Choline

۹- اینوسٹول Inositol ۱۰- فیوسین Folic acid

I تھیامین B =

ۛ جیاتین کاربو ہائڈریس نے وٹین وراکانی ہضم بوڈگے
 بدن نے حصہ جوڑ بوڈگے واسطامی منت۔ ۛ وٹامن جسمے
 رُوم ۛ دُم نے کشگ ۛ شری ۛ اعصاب نظام ۛ طاقت
 دنت۔ رکان طاقت دنت ۛ آیاں شرکت۔

ایشی کمی ۛ چھی بازی بیماری ۛ پیدا بیت۔ زنگ آنی بیماری
 کر آرا بیری کشگ بیت۔ ایشی ابید اعصاب ۛ دماغی کمزوری
 نے وٹین بیماری بنت۔ دل مزن بوآن بیت وٹامن بی قدرتی
 وٹا کسین دانگ آنی وٹا موجود منت ۛ آپ نے تھا ادار
 بیت۔ چرپیں چیز ۛ ابید گیشتر وراک آنی تھا موجود منت۔
 بے ایشی شہ کلاں زیات مقدار ہشکین ہمیر (yeast) نے تھا
 است۔ ایشی ابید غلہ ۛ دال نے تھا بازی مقدار است۔ ہشکین
 میوہ بزال بادام، پستہ، اخروٹ، کاجائے تھا است بھری
 نے تھا ایشی بازی مقدار موجود انت۔ بے سبزیاں نے تھا
 ایشی بازی مقدار موجود انت۔ بے سبزیاں باز شوڈگ ۛ گراڈگ
 پر وٹامن حلاص بیت۔

۲۔ دبوفلیوین B₂

ہما دراک کر آں تہا اے وٹامن ہست ے بدن ء وقت
 اوار بیت ۔ اے درگ ء مضم بونگ ء اوار بونگ ء ہاز
 مت دنت ۔ جم ء روشنائی ء سر ایشی اثر پکیت ۔ چمان
 اپریشن ء شہ پیسر ایشی درگ ء شہ جوانیں اثر ء بیت ۔ دلم
 دانگ ء رام ء پے اے وٹامن شرانت راسے وٹامن
 گوں دومی وٹامن ء اوار بونگا مند ہوں ء جوڑ کنکا مداتی دنت
 ایشی کمی ء شہ لٹ ترک ات ء شہ چمان آپ پچیت
 جم کمزور بنت زبان گشیت گوات گیت ء وٹہ دریں بیماری
 پیدا بنت ۔

۳۔ نیاسین

اے وٹامن ء کمی ء شہ ہازیں بیماری پیدا بوت کنت۔
 یک بیماری کہ آرا پلا جبر Pellagra کنت ایشی کمی ء
 دج ء بیت ایشی ابید جان کیچک دنت ۔ ٹپ بیت ء
 سک سوچنت ۔ لاپ درد کنت ۔ دماغ شرکار کنت

طاب نہایت بیم و ترس کیت - طبیعت خراب بہت
ذہن نذر بیت -

اے دشمن پیسیر کاجا گندیم - ہادام اے بیک اے تہامان
انت - پلے دل بند گڑگ مرگ اے تہا ہم ایشی بازی مقدار
مان انت -

م - پین ٹونھینک ایسٹ

پتخ اے تالی گر اے دار بزاں (اعصابی نظام) ایشی کمی اے
سبب اے اثر انداز بنت - مور شر وعدہ ساری اسپیت
بنت پاد پخت - اے گوشت - گنگ - پس اے دل بند - ہیک اے
زردی - ہشکیس مشر - اے کاجا اے مان منت اکاں اے چیزاں بول
تو اے دشمن اے کمی پرا بیت

وٹامنے = B₆

کسین زہنگاں ایشی ہاں ضرورت انت - اے آیان روم اے
کک دنت - ہرن اے کمی بیت - لٹ زہان رپ گوات
گرنٹ - مردم دم بارت - کمزوری بیت - جان اے تو پی روت اے

مردم بیماری ءُ سگت نکنت ءُ مریت - ءُ وٹامن زیات
 گوگ ءُ دلند ہیک ءُ زردی - پپل - غلہ - لیبو ءُ مائی ءُ نہا
 است باید انت کہ ءُ چچی ءُ شہ یک نہ یک ءُ مے ہر ہر
 ءُ وردن ءُ تہا مان بیت۔

وٹامن بی ۱۲ =

ءُ وٹامن شہ دگہ ہاڑیہ وٹامن آئی اداری ءُ جوڑ بوتہا۔ ایٹال
 چہ یک ءُ (دھات) آسن کو بالٹ مان ٹنت۔ پیشا ایٹرا
 کو بالا منز *cobalamins* گنتت پہ صحت ءُ واسطہ ءُ وٹامن بی ۱۲
 جسم ءُ تہا باز کیس مقدار ءُ موجود انت۔ چیا کہ ایٹی زیات
 گیشی ءُ ضرورت ہم نہ انت۔ اکاں وٹامن بی ۱۲ بدن ءُ تہا
 جوانی ءُ افار بزاں جذب بیت تو انسان ءُ ہون ءُ کمی بیت
 ءُ وٹامن پس ءُ دلند۔ گوگ۔ جھینگا۔ مرگ مائی گوگ ءُ
 پس ءُ گوشت ءُ مان ٹنت۔

وٹامن سی

ءُ وٹامن ہم صحت ءُ واسطہ باز ضروری ٹنت۔ چریشی دنتان

ہارونک شربنت - ٹپ ء بوڑ بوگ ء مدت دنت - مے
بن ء طاقت دنت - کہ مابہاریان مقابلہ ء کرت کناں ،
بہ معنی ء چہ بچائینی -

ایشی کمی ء چہ ہارونک گزنت ء ہون دینت - یک دگ
بیاری ء سکوی (scuvvy) بیت - خیریان ہونے Hemo-lysis
ہم بیاری بیت - ٹپ زوت دش نہ بنت - پوزا چہ ہر دہا ہون
درکیت - جان درد کنت -

ء وٹامن زیات میوگ براں مالٹا نارنج - انگور - لیمبو ،
زیتون - مالگ - نمول ء موز ء مان بیت - ایشال چہ امید
تازگیں سبزی چش کہ مولی - شلغم - گزرک - ٹاٹر - پیل - سدرے
تھا ایشی بازی مقدار ء مان انت - شیر - بستکیں - شیرگوشٹ
نے تھا ہم است - گیش گرمیا چہ ء وٹامن ضائع بیت -
پیشا ء وٹامن ء زیات گراگ بیت

وٹامن D ڈینی -

ء وٹامن نے زیات اثر ہڈ دنان ء انسان نے رومے

سراثنت - رے جسم ٹے نامیاتی organic فاسفورس ء معدنی فاسفورس

ٹے تھا بدل کنت - ستر آے ٹہرائی جوڑ کنگ ٹے واسطی

صدری ٹنت رے وٹامن مے ہون ٹے تھا ہم است کہ آرٹیکل

ء چہ چون ء فاسفورس ٹے مرکبات ء جذب کنت - ء جن ٹے

تھا ادار بوٹگ ء مدق دنت - دنتان شہ ایصال جوڑ بنت

ایٹی کی دچی ٹڈائی رڈوم نہ بیت - ٹڈ نزم ء زوربت

ء پوٹ بنت - رے بیماری ء رکش Rickets گشت - پری

مردمان سرین ہمیشی کی ٹے سبب ء جھکیت - رے مرض ء را

لین العظم یا ٹڈائی نزم بوٹگ OSTEO MALACIA گشت -

کساین زہگ کہ ماس ٹے شیر ء ورنٹ ء ہا مردم

کہ روچ ٹے روژنائی اش زبات زسیت - رے وٹامن پریاں

باز الی ٹنت -

رے وٹامن کارڈمائی - ہیٹی ہٹ مائی - پانگاس مائی ٹے ، تیل

شیر - ینگ - بالائی ء ہیک ٹے زردی ٹے تھا بازی مقلد

رے موجود ہست انت - روچ ٹے روژنائی ہم رے وٹامن

نئے کسی عہ پر پورا کنت۔

Aelya violet says نئے غسل نئے کنگ ہم شرانت۔ ہماروم
کہ بناہتی روگن ورنٹ ہرایاں ۽ دشامن اے استعمال کنگ ضروری
ٹنت۔

دشامن سے اسی

۽ دگ دشامن آن تھا دشامن اسی نئے موجودگی باز پانڈگ
ٹنت۔ ۽ دشامن پہ زالبول ۽ باز الہی ٹنت۔ ہاڈ ٹنت
کہ ایسی کسی نئے بوگ ۽ ماچہ ڈاکٹر ۽ معلوم بکناں۔ کہ ایسی
کسی نئے بوگ ۽ ماچہ ڈاکٹر ۽ معلوم بکناں۔ کہ ایسی علاج
چون بیت۔

دشامن سے کے

۽ حیاتیں ہوں ۽ بادینگ ۽ مدت دنت۔ چیاکہ وہے
مے ٹپ ۽ شہ ہون درکیت اکاں اور دشامن ۽ کسی ببیت
تو آہون نہ بدیت ۽ دشامن مے دراک نئے تھا ہم مے دتی
ہون نئے تھا ہم پیدا بیت۔ نوک پیدا بڑکیں زہکان تہا

دھامن نے کمی ٹٹ۔ پیشا ماسان باڈ ٹٹت کہ ہما
آنا زیات استعمال بکت کہ آیان تھا ۶ دھامن مان ٹٹت
ایشی کمی ۶ چہ مے ٹٹک آن بند ورد کنت۔
۶ حیاتین سہزی ۶ گوشت ۶ تھا است۔
دھامن جی۔

چم آن ۶ مے پوست ۶ سرا ۶ دھامن نے باز
اثر پکیت۔ اگاں ایشی کمی ببیت تو چم ہراب بنت۔ پوست
۶ دگر بیماری پادکانیت۔ ۶ حیاتین پس ۶ دبند۔ گگ۔ ٹیر
نہزی۔ ۶ تھا ہت انت۔
دھامن پی۔

ایشی باروا باز گشگ نبیت۔ بس، سینک کہ ایشی کمی ۶ چہ
ذیابیطس ۶ بلڈ پریشر نے بیماری بیت۔

۶ حیاتین سوپ۔ زردالو۔ گزرک۔ انگور۔ لیمو ۶ پالک ۶
تھا مان ٹٹت۔

دھامن اتح۔

۳ جسم نے رُودم ءِ اءِ جیاتین نے ضرورت انت۔ مردم
 زیات گزرتنگ بیت۔ ءِ ورودن مے جسم نے تھا مشرادار
 بنت۔ ایشی کھی ءِ چہ کچک۔ ہد مضہی۔ دل ہد کنت۔
 سوپ۔ لبلبؤ۔ گزرک۔ گوشت۔ پاک۔ ماٹ۔ کھی پیاز
 تھا ءِ جیاتین موجود سنت۔

ایشاں ہما دھامن کہ آیانی مارا ضرورت انت ءِ مے
 صحت ءِ جان بوڑھی رُودم نے واسطاً باز ضروری انت اگل
 مے ورودن نے تھا ءِ دھامن والاٹیس چیزیا مان بیت۔
 تو مارا باز پانڈگ رست کنت باءِ انت کہ مادی ہرچے
 دراک ءِ ہما پیما جوڑ بھناں کہ آٹ تھا گشیں چہ گیشتر دھامن
 اے چیز مان بیت۔

مے ملک بزاں پاکستان نے تھا اللہ تعالیٰ مے فضل انت
 کہ تقریباً درمائیں وراک ادا دی بنت ءِ مے ضرورت
 نے پورا کنگ ءِ کافی انت۔ مے چاریں صوبہ آن وڈویں
 وراک پیدا بیت۔ ءِ اوسے مردم آنی وراک ہم خاص جتا

انت -

بیاض پچاراں کہ ے صوبہ آنی پیداوار چہ انت ء غامیہ

دراک کجام انت -

بلوچستان =

رقبہ ءے لحاظ ء بلوچستان پاکستان بے مسترین صوبہ انت

بے ایشی آبادی کم انت - پیداوار ء ہم ایکہ باز ء انت

چیا کہ ادا مزہ مزین کوہ است - ڈل ء سنگ انت جافین

زمین است بے آپ ہ آپل ء پکتگاں - بے ماخذائے شکر

کشاں کہ آئی مارا ایکہ آپ ء ڈکار وانا کہ ے وردن پورا

بیت ء میوہ ایڈگہ ملکاں پہ رونت -

ے بلوچستان ءے خامیں پیداوار سہراگ - انگور - انار - سوپ

زروالو - بازیں قسم ءے شفتالو - بادام ٹنت مرادا چیریا ہم بیت

کہ ایشی بازویشیں تام ء انجیر - ٹالگ ہم وقی کساں ء بنت -

ے مکمان ءے بینکا برنج ہم کشت ، غلہ کہیں گیشتر بیت

چیا کہ ء باز درگ بیت . مردم گیشتر ہمیریا نان درنت

مال دے پس ہم دارنت - آیانی شیراں چہ سوریں شیر - شیلا پنچ
 پنیر دے دگہ چیز جوڑ کفنت - دتی نان عر ورنٹ - غلہ دے چہ
 سبزک - ڈلگ جوڑ کفنت دے کران ٹے مردمان ورون سٹت -
 کوہنگ دے نوش باز بیت - دگہ ملاں ہم دیم دیک بیت -
 لموچستان ٹے مردم باز معنی دے دتی کارا دت کفنت - مزین
 کوہ ڈلانی -

صحت ایش شمر انت - چیا کہ آڈلانی سرا باز محنت
 کفنت دے دتی روزی دے پیدا کفنت - حالانکہ آیانی ورون چشین
 خاصیں نہ انت - چیا کہ گیشتر مردم گریب انت - بے حذاء
 آیانی ہی سادگیں ورون ٹے تہا ہینکہ دٹامن مان کرتا کہ آچو
 صحت دارنت گوں ہی سادگیں شیلا پنچ دے تندور دے نان دے
 درگا -

پنجاب =

ایشی نام دے چہ زانگ بیت کہ ادا آپ باز انت
 پنچ آب بزاں ایشرا پنچ دریا آنی آپ مان سٹت - آ

مک و کہ آپ بہیت تو ادا ہر ڈریں وراک سبزی ہیدا
 بہیت۔ نے پاکستان و کلاں ہچی زیات سبزی ہیدا ہیدا
 بہیت۔ چیا کہ اوسے موسم ہم شرا انت۔ ادا سرد نہ بہیت
 دام گرم انت۔ پیشا ہر موسم و یک نہ یک سبزی و رویت
 و خدائے فضل منت۔ کہ ادا ہر سبزی رویت۔ غلہ شہ ایگ
 صوبہ آل زیات ادا رویت۔ پیشا اوسے مردم گیشتر نان رویت
 مکئی ہم باز بہیت۔ غلہ و رند اوسے مردم مکئی نے نان پختنا
 و درنت۔ وگ ورون کہ ادا باز ورگ بہیت آ برج منت
 اوسے شہر نے مردم برج باز ورننت۔ ادا میوہ ہم باز
 بہیت۔ گرمیاں امب باز بہیت۔ و سردیاں کینو۔ مال باز
 بہیت۔ زیتوں و موز ہم وقی کاس و باز بہیت۔
 اوسے گیشتر مردم کوچکاں نشنگاں۔ آبانی وراک باز سادہ
 انت۔ بزاں مکئی یا غلہ نے نان۔ شیر سوریں شیر نیگ
 میوہ۔ گوشت۔ سبزی انت ادا ہم ہروٹیں دال۔ است۔ اہ ہم
 ورون نے یک تام و اوسے مردم شپ نے ناں و ساگ۔

بیٹے نان ء روچے نان ء غلہ نان چٹنی آچار۔ شیربا
 بتگیں شیر ورنٹ۔ گرمیانی موسم ء کوٹک ء گول نان ء
 ورنٹ۔ پس ء گوشت و ہرے سرا یک رندی۔ ء گوگ ء
 گوشت بھنگے سرا دو رندا۔ مرگ ء ہیک وختی ء کہ سرا
 وہان ء بیت پمائی گراواں۔ بے ایشانی ہی سادگیں وراک ء
 تھا ہم خدا ء بروئین مان کرتا۔ کہ آیانی صحت شہرے مردماں
 باز شتر انت۔ چیا کہ آخالصین وراک ورنٹ۔ ادے دریا آنی
 تھا ماں ہم دست کپیت کہ آچہ پردین ء پر انت۔

سندھ۔

پنجاب ء رند ندھ ء پیداوار شہ ایدگہ صوبہ آں گیشتر
 انت۔ ادا ہم خدا ء فضل انت کہ آپ باز انت۔ ادا برنج
 باز کنگ بیت۔ غلہ ء کرپاس بزائ پکی باز پیدا بیت۔ سندھ
 کیلا موز ء ہرماگ گول وقہ دشین تمام ء پرچ انت۔
 سبزی ہم باز بیت بے ادا ماں باز بیت چیا کہ ایشرا مزیں
 سمندر ء وپ سک انت۔ باز مزیں شری ماں شہ سمندر

گرت ء مردمانی دراک انت۔ ادے مردم گیشتر۔ برنج ء مائی دروش۔
سندھ ء دونائیں مائی کہ آیایں پلا ء ڈمبرا گشتنت باز دوش انت۔
برنج ء مائی ء رند سندھ ء مردم سبزی ء برنج باز
درت۔ سور ء آروس ء ہی گرادگ بیت۔

صوبہ سرحد ۱۔

اے سے سرحدی صوبہ انت گیشتر مردم پٹھان انت چل
کہ شہ نام ء ظاہر انت کہ پٹھان ء ایشانی گیشتر دراک گرت
انت پیشا خدایا ایشان ء چشیں صحت ء باڈی داتا۔ گن گشت
تذوور ء نان ء مرگ کباب ہم باز درگ ورت۔ ایسا چو
بلوچستان ء پیما کوه باز انت ہی کومانی تھا باز شری جاگرت
کہ آپارگے لائق انت۔ ایسا مکئی ء غلہ باز بیت بلے برنج
کم بیت پیشا کم درگ بیت۔ گیشتر تذوورے نان ء سبزی
گوشت درگ بیت۔ چنے دال گیشتر درگ بیت ہی
دال ء سبزی ء آئی تھا بازیں دشمن سہت کہ ایشانی
درگ سے ء مردمانی صحت چارگ لوٹیت۔

البتال مے صوبہ ءو آیان ورون اء وراک شر وٹامن ء
 پر انت ءو مے صحت ءو جان جوڑی ءو پر شرانت ۔
 مے گیشتر آبادی کوچک ءو نشنگان آیان ورون ہم جو آیان ءو
 سادہ انت ۔ بے مے بازی آبادی ءو شہر آن تھا نشنگان ءو
 آیان وراک باز وڑ ءو گے انت ۔ آیان روچے وراک
 جتا انت ءو شے جتا انت ۔ ہر روج ءو یک نہ یک
 زکیں وراک ءو جوڑ کنت ۔ بے آیان اینکہ شری وراک
 ورگ ءو ہم صحت شر نہ انت چیا کہ آ اے پنچاراں
 کہ اء وراک پر آیان جان جوڑی ءو شرانت یا نہ انت ۔
 یا ایشرا بازیں پروٹین مال یا مان نیست ۔ آ اء چیزا پنچاراں
 بس ہے ببیت کہ لاپ پر ببیت بے اء لاپے پڑی چ
 ءو کہ ہر روج بیماراں برے لاپے درد ءو برے دل
 چوڑ پانی گزنگ ءو دورا ہمی وراک ءو سہر انت ۔ وہدے
 کہ ماشری وراک ءو ورون تو اما مے جان جوڑ بیت ۔
 اگاں ما اء چیزا دیمانداراں ءو ہرچی کہ دیماکیت

بس مان چنن تو بزاں ء کہ اء مان چنگ ء آسر چه
 بیت همی که مارا هر روچ دارو جاہ ء په دوا ء گرگ
 ریگ بیت - بے ماپنیا آ روچ ء بیاراں که مارا په ڈاکڑ
 روگ ببیت - مارا بایڈ انت که دق دراک ء بچاراں که ماچ
 ورن ء مارا چه درگی انت - اکاں ما لے جرا دیما ایر بکناں
 تو اما لے صحت شربیت -

مازیات پلپل مه ورن که ایشرا لفقان بست بے فایڈ
 نیست ء یگشیں پھمیں چیز ہم مه ورن که ایش چه لے
 لاپ پیگ زوریت ء مردم شه دق ہا زیات زئڈ بیت
 هر روچ گوشت ء برنج مه ورن که اء بیہا ایشانی ڈامن
 ہرپ لے ہما حصہ ء روت که آیاں همی ڈامن ء ضرورت
 انت - بے ایڈگ حصہ کہ آشه سبزی ء دال ء شربیت
 بالکل بیکار بیت - ہایڈ انت ما کہ هر روچ دق دراک
 بدل بکن ء بورن ایشا چه لے صحت ہم شربیت ء اء
 گرانی ء زمانہ ہا ز خربح نہ بیت - اکاں یک روچے گوشت

انت تو دومی روچ ء سبزی یا دال ء بوراں۔

گشت ء برنج مرگ ء پلاؤ نام ء انت کہ

ماہر روچ اء چیزاں بوراں تو نام بیت کہ آدموم ہر روچ

چش حاکی وراک وارت ہما حاکی وراک ء تہا بازیں بیامی

چیر انت۔ یک ء یک زوپے ورتا ورا کنت۔ سنی ء

گندے کہ حاکی مردم ء سہری مردم گیشتر بیمار بنت چیا کہ

آ باز چہہیں چیز ورت ء کار نکنت کہ پیگ ایش

آپ بنت پیشا ہر روچ لاپش چو ڈرگ مزن بوراں بیت

ء جندش چو پیل اء زنتی چہ کارا کیت نہ مردم گشت کنت

ء نہ شری پوشاک ء گرا کرت کنت۔ چیا کہ آئی چرن چو گونی

ء انت ایدا آچو شری پرنج پر کنت۔ ہمی لاگری چہ آزندی

ء باز شرانت کہ سے صحت ببیت تو اء لاگری بیج ء

نہ انت۔ ہمی لاگری مردم کار شرکت کنت پوشاک ہم دق

وے بہا گرا کرت کنت۔ کم تا کم چو انسان ء گندگ بیت

ء اے لاگری ء مادی وراک ء سرا کرت کناں ہما

دراک کہ شہ عثمان ءُ پُر انت ءُ آیانی پانڈگ گیشتر مُنت۔ درگ
 بیفت رُالما صحت دار بن۔ سادگیں وراک ءُ تہا پوج عیب
 نیت۔ ہی سادگیں سبزی ءُ دال اکاں مارا جان جوڑی ءُ شری
 دات کناں تو ماراچی مُنت کہ ما ایشاں مہ ورن ءُ ورتا بیمار بکناں
 بے مار ءُ نہ گشن کہ شہا گوشت پھبر مہ ورت ءُ برنج ءُ دپ
 بخت ءُ وٹ نہ مُنت آیاں بوسے چیا کہ آیاں ہم عثمان ماں
 آپ مے جان جوڑی ءُ شہر مُنت۔

اکاں ماہر روچ ہی یکیں چیزاں بوراں تو ایشاں نقصان
 ماں۔ چیا کہ ایدگ مے پڑ کہ آیانی شہر بوئگ ءُ سبزی ءُ
 مزدورت مُنت۔ آستہ آستہ بیکار بنت۔ پیشا ما ءُ گشاں کہ
 ماہر روچ وٹی ورگ ءُ بدل بکناں ءُ بوراں، ایشی تہا پانڈگ
 است نقصان نیست۔

ہی پیما گوں سبزی ءُ مائی گوں بہیت تو بانہ شہر مُنت۔
 ءُ ہم شہ عثمان ءُ پڑی ہی بچی بے۔ بے بیا کہ ما شمارا یک پ
 یک آءُ چھی آنی باروا بگشاں کہ ایشانی چینکہ عثمان ماں ءُ

مے جان جوڑی ءُ پا چنیکہ ضروری مُنت - شما ءُ ہم زانت کر
 دہے یک بیماری مردم ءُ ہون مے ضرورت پکپیت تو آرا
 یک جان جوڑی صحت داریں مردم مے ہون دیگ بیت مذکر
 ہاں وڑیں لاگیں بیماریں مردی مے - بے آجان جوڑی صحت
 داریں مرد وئی ہون ءُ اچ کجا پورا کنت الما ءُ زانگ ویت
 آجان جوڑیں مرد وئی ہون ءُ صحت ءُ چ لمرگ ءُ ہیک
 پس ءُ گوگ مے گوشت سبزی ءُ پورا کنت - گوشت ءُ ہیک مے
 تھا پروٹین باز انت - پیشا پر کسائیں زبگ ءُ ایٹی ورگ
 زبات ضروری مُنت - بے مے کوچگ ءُ کوہ ڈکار آنی مردمان ءُ
 ایک وراک مے سہولت نیست کہ آہم روچ گوشت بوراں ءُ
 وئی صحت ءُ بلا بکنت - بے خدا ءُ پرایی صحت ءُ جان
 جوڑی مے واسطہ دال مشرمیوہ ءُ سبزی پیدا کرتا کہ ایشان
 ورگ آ آسانی جان جوڑ بیت - ءُ آ صحت دار بنت
 آ وراک ایٹی مُنت کہ مے ہر روچیں ورن مے تھا
 استعمال بنت - بناں اچ ایشان چیزیں نہ چیزیں مے ہم روچی

ردن سے تھا ورگ بیت آیانان ما چار جتا جتائیں نام دین

آایش منت۔

۱۔ گوشت ۲۔ شیر ۳۔ غدہ مکئی ۴۔ بیج ۵۔ چرہلی ۶۔ میوہ ۷۔ بھری

۱۔ گوشت

پس سے گوشت سے مک سے تھا باز ورگ بیت۔ پس

گرانڈ یا رگ سے گوشت سے سے میں گوشت سے صحت سے

واسطاً ہاز ضروری منت۔ ایشانی تھا پردین۔ معدنی اجزاء۔ نوزاد

وٹامن بی کپلیکس بازی مقدار سے مان منت۔ وٹامن مرگ و

مان سے ہم باز مان منت۔ پس سے دل بند سے رگ ش

پردین سے پر انت سے دل بند سے تھا تقریباً کلین وٹامن بازی

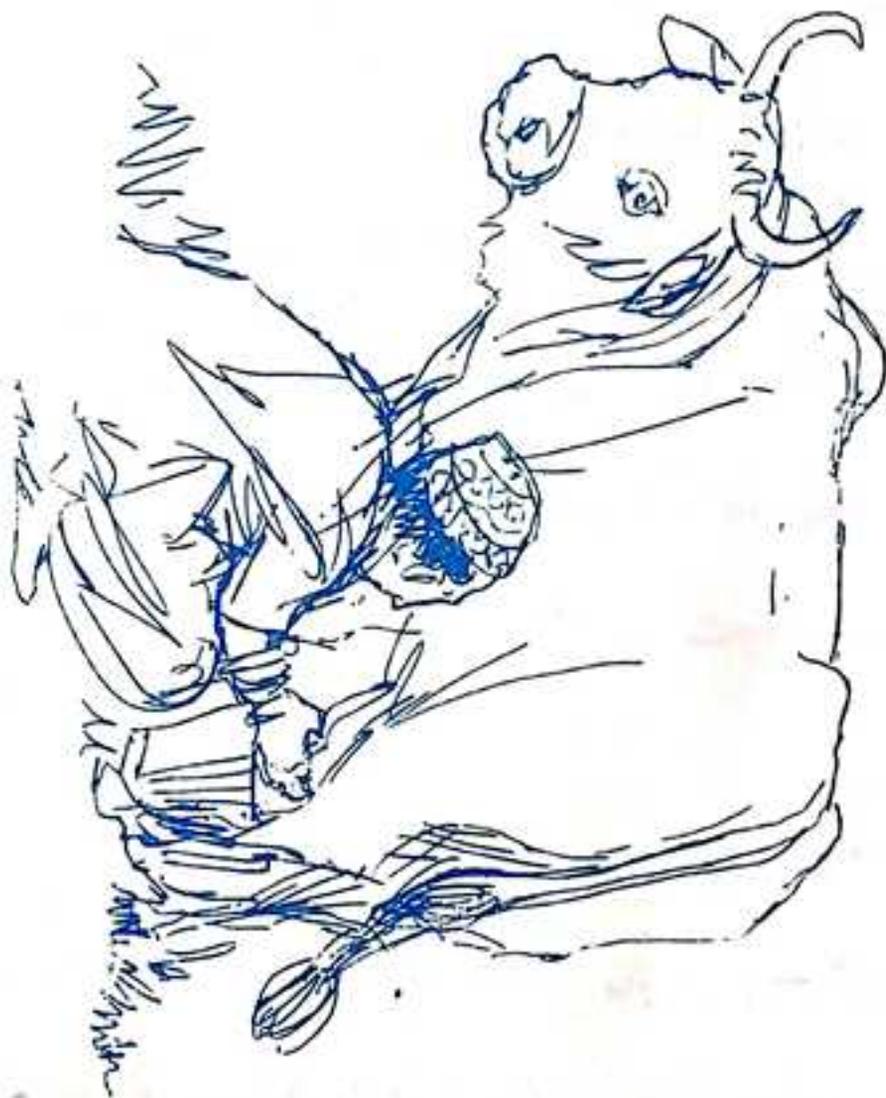
مقدار سے موجود انت۔

۲۔ شیر سے ہیک

۲۔ جان جوٹکا سے صحت سے واسطاً ہیک سے شیر باز

المی منت۔ اے سے روم سے ملتی دینت۔ شیر سے

تھا وٹامن بی کپلیکس موجود انت سے ہیک سے آسن

گندھک وٹامن اے ءِ ڈی ءِ پڑ انت ۔ بتگیں شیر ءِ
شیر ءِ سواریں شیر پرڈیں ۔ کیلشیم ءِ گندھک حاصل کنکا
شیرین وراک سُنت ۔ نیمگ ءِ تھا چرپی وٹامن اے ءِ
ڈی حان انت

۳۔ مکئی ، برنج ، غلہ ءِ دال ۔

اے وراک آنی ورگ ءِ چہ ماصحت مندباں ۔ ہیئکہ کہ
تو گیش ورے ایشی اثر ہیئکہ باز بیت ۔ بے مروج ءِ اندا
آرت ءِ مشین ورو شنت ایشی سبب ءِ آئی وٹامن کم
بیت ۔ اکاں ما آرت ءِ بیگچان آئی تہے پگ شہ وٹامن ءِ
پڑ انت ۔

غلہ ، مکئی ، برنج ءِ دال آنی وٹامن ءِ طاقت گیشتر
سُنت ۔ پے گریبیں مردماں وٹامن حاصل کنگے یک شریں
ذریعہ ءِ چیا کہ گریبیں مردم ہر مروج گوشت ءِ میوہ وارت
نہ کنت ۔ پیشا آیانی ءِ کمی شہ دال ءِ ورگ ءِ پورا
بیت ۔ ءِ صحت اسش شر بیت ۔ دال آنی تھا ہرڈمین

دھامن لی کھیکس از مان انت۔

میوہ ۱۔

سے جوئن ء بدن ء ٹکر ء دھامن ریٹنگ سے یک شری
 ذریعہ ء میوہ انت۔ جن کہ نارنج لیمبو نارنگ ء انگور ء
 وڑیں آپیں میوہ شہ دھامن سی ء پڑ انت۔ کو اور دھامن
 سی ویگ ء شری ذریعہ انت۔ زیتون ء امب ہم دھامن
 سی ء پڑ انت۔ مالگ زردالو ء پستہ ء چہ دھامن لے
 پڑ انت۔ بے ء میوہ آں دھامن کم مان انت سوز
 انناس ء کوز وغیرہ۔

سبزی ۱

معدہ سے شری شہ سبزی ء بیت۔ چیا کہ سبزی شہ
 دھامن ء پڑ انت پاک۔ ساگ شہ دھامن اے ء مٹار
 شہ دھامن اے ء ہی ء پڑ انت دھامن اے ء
 بازی مقدار ء گزادک ء مان۔

تارگیں سرط دھامن اے ء ابید دھامن سی ء گدھک

۲۴
پُر انت - گرنجے تاک دھمن اے، سی، مصلیٰ اہم
و گندھک، کیلشیم و شہ آمن و پُر انت - پھل دھمن
اے و سی مان - پیاز و چ دھمن اے، سی آمن بازی
مقدار و حاصل بیت - دھمن سی و گندھک نے بازی مقدار
پٹا مان - ایشانچہ اید مارا بالہ منت کہ ہر دہا اگیں
سہزی برون کہ ایشان و دھمن نے بازی مقدار و مان و چ
صحت و المی منت - مارا اید منت کہ وقی مان جوڑی نے
فاطر و و سہزی و ہر روچ کم نہ کیں استعمال ضرور
بکناں چائے آ گراوگ بہنت یا حاگ بہنت - بے باز
گراوگ بہنت چیا کہ ایشانی تھے دھمن حاصل بہنت -

ایشان ہا داک کہے ہر روچ درگ و استعمال بہنت
و مادیت کہ ایشان و چیکہ دھمن مان و پما چیکہ ہانگ
انت - اکاں ماہی دھا وقی ہر روچ نے درون و برون
توہج ہر بیمار بناں و سے صحت ہم شر بہنت -
بیائے کہ بچاراں پہ مردم و چیکہ درگ المی منت

ادک سر ماکنیں زہنگاں چاراں کہ پراپاں چینگہ وردن یک
روچی ء گزرت انت - ء کجام کجام وردن آیانی رُوم بان

جوڑی ء پہ المی مُنت -

ما ء ناناں کہ کسائیں زہگ ءے رُودینگ چینگہ گران
مُنت - ء ہبریک ماس ء شرزانت - چیا کہ زہگ
رودینگ ، آئی ورگ ءے کچ ء کساس چینگس بیت - ء
کجام اُبرے تہا پلائی کجام وردن شرانت - ء چینگہ گرانیں
ہبر ء - اے کلین چیزانی سر توجہ دیگ یک صبر ء حوصلہ
لویت ء خدا ء اے صبر ء حوصلہ ماس ء سات ء
ہالائیں ماس کہ آء ہبر ء دیبا دارنت کہ آ دتی زہگ
ء کجام ورگ بدنت تو بانڈ مُنت کہ آء ہبر ء دیا
بداربت -

ادلی ء کہ زہگ ء راچہ پ ورگ ء بدنت - ایڈ
مُنت زہگ ء را ہریمیں ورگ ءے عادت ء بدنت ء
گیشتر ہما ورگ ء بدنت کہ آرا شہ زہگ ءے وزن ء

بیشتر شہ پر دھین ء و ڈامن ء و ہر بنت ۔ ء آیان روم ء

۱۔ امی سنت ۔

کجام کجام ورگ رنگ ء و را دیگ بنت ۔ ء چیز

ہر روچ ء ورگ ء تھا بوگ امی سنت ۔ رنگ
 ء روم ء ایشان گزر سنت ۔

۱۔ شیر ہر ورگ ء گوتا دیگ بیت ۔ اذازاً سے

چار پیالہ ۔

۲۔ یک وہی نان ء گوتا گوشت مرگ مان ء کیس

مقدار ء بوگ امی انت ۔

۳۔ ہیک ہر دھا کہ تو لٹے بدے ۔

۴۔ میوہ تازگیں ء سبزی میوہ اکاں نارنج انجیر مانگ

امب بنت تو شرانت ۔

۵۔ روچ ء تھا دو وہے نان ء پاک رائ ء

شلم ء بیس تاک والائیں سبزی مان بنت ۔

۶۔ سے چار رذا روچ ء تھا نان ڈی روٹی پھیں چیز

دِگ بییت۔

۷۷۔ یک در ردا شه ہیک شیر د میوہ ع چہ پنہیں

شیر کنیں چیز د بدے دے کہ آیانی شکر باز بییت

۸۔ دٹامن ڈی دے کمی ع پورا کنگا ہا وٹیں چیزا

بدے کہ اور کمی پورا بییت۔

نوں ہبر الیش منت کہ زہگ ع چون درگ دِگ بییت۔

پرچاکہ زہگ ع را درگ دے نیمگا دگوش کنگ گران

نت۔ آدگہ ہبر د کہ زہگ گزہنگ بییت ع درگ

چیز د گزیت ع پا کنت۔

ساری ع باند منت کہ ما بچاراں کہ زہگ دے تب

درگے نیمگا چون انت۔ پیرا ماس زہگ را وہرے پہا

بدت۔ چیا کہ د وٹا آدرگ ہم شر وارت ع حبان

د ہم برابر بییت۔ زہگ ع ہما وہا کہ وں پکشتی درگ بدے۔

اگاں دل د درگ ملوٹیت تو زور د مدے چیا کہ زورے

سر آمان ن وارت۔

اگان گڑنگ ببیت ہم آہج ۽ دشی ء نان سنہ
 دارت جاہلی کنتت۔ دہری کہ زہگ شیر نہ دارت تو پریشان ہے
 بلکہ شیر ء چہ دگ چیز ء چش کہ آسکریم با پڈنگ ء جوہ
 کنے بدے ء ہی پیما دگ دق شیر ء دارت۔
 زہگ گیشتر ہنچیں چیز دوست کنتت کہ آیانی نام
 دش ببیت ء شرتی ء جاگک ببیت زہگ آن ہرودہا
 ہنچیں وراک ء بدے کہ آدراک ء ہضم کرت بکنتت۔
 ء دیماترا گیشتر دارت۔ باز ہنچیں زہگ است۔ کہ آہج
 نے تھا سے رندا نان ورت ء باز کم رندا۔ ہما زہگ
 کہ آکیں نان ورت آیانا ہی درمیان ء کسانیں چیز ۽
 درگ ء دیگ ببیت۔ ہنچیں درگ دیگ ببیت کہ آیانا
 پردٹین ڈامن مان ببنت۔ ء پیما آیانی صحت شربیت ء
 رُوم نے زوت بیت۔

زہگ آن پانزدہ ء ببیت سال نے امبرا رُوم گیش
 برآن بیت۔ ء امبرے تھا آیانی دماگی ء جسمانی رُوم

سک باز بیت۔ آیب ءِ گوازی باز کفنت۔ اے پیما آیانی
 طاقت کم بیت ءِ لاگر گزگ بنت۔ ءِ اُمبرے تہا
 بائد سنت کہ آیانی شریں وراک ءِ باز دیگ بیت
 کہ آیانی رُودم نے تہا اثر مکپیت۔

ہا مردم کہ آئوں مرد سنت۔ آیانا پہ آیانی اُمبر
 نے وڑ پیما وردن ورگ بیت۔ گیشی ءِ کمی ءِ پیہیں مڑاں
 نقصان دنت۔ چیا کہ آ ءِ اُمبرے تہا ییب ءِ گوازی
 کفنت۔ کہ آیانی ورگ زوت ہضم بنت۔ پیشا آیانا احتیاط
 کنگ المی انت۔

نوں بیائے چاراں کہ پیری مردمان ءِ چنکہ وراک نے
 گزر سنت۔ ہرچوں کہ مردم نے امبر گیشتر بیت آپیریت
 پہ پیری مردمان ہما وراک المی انت کہ آ ایشرا ہضم
 کرت بکناں۔ یک وہا کیں ورگ دیگ بیت ءِ ہی نیام
 کسانیں ہضم بڑکیں چیز دیگ بیت۔

شما ءِ ہبر ءِ ہم زانت کہ پیری مردم نے جان ہر

پیریں مردم نے جان ہر ودھا سرد منت۔ پیشا آل جسم و گرم گنگ نے

داسط میں چیز دینگ بیت۔

چش کہ سخن گر میں چیز ی۔ و ہضم کنکا پہ الی انت۔

نا درائیں زالبول۔

زالبول نے سرا ہنچیں ودھی کیت کہ آ ماس جوڑ

بیت۔ وقی زہگ و شیر پیچی نیت۔ و ودھا باز ہیال

دارگ لوٹیت۔ آئی وراک و آئی جان جوڑی نے۔ ڈاکٹر

ہم ہی ہبر و گشتت کہ اگان و ودھا زالبول و شیر

وراک مہ ریت تو آرا زہگ نے نیتیں درز ودھا چہ ساری

زہگ نے پیدا بوگک یا مردگیں زہگ نے پیدا بوگک

ہنچیں بیماری انت کہ ایشان ہلاس گنگے پہ ہما وراک کہ

الی منت دینگ ببنت۔

لاپ پڑی نے ودھا آمانی وراک جتا انت۔ پروٹین

حاصل گنگ و پہ ہیک گوشت۔ مائے شیر۔ آخری ماہ

بزال نہمی ماہ و گیشتر وراک بیت۔

چیا کہ و دہا زہگ نے جون بڈ ہنگا بیت ۔ باز ہنہیں مہا
 است کہ گشت کہ کیشیم نے گول نے درگ و درائیں کی
 پورا بنت ہے و ہبر شر : انت ۔ اگاں کیشیم نے کی و
 شہ شیر و حاصل بکنت تو شر انت ۔ چرہیں چیز کم بارت
 دھامن سہی و دھامن ہدی نے حاصل گنگ نے خاطر و
 ماٹ بوارت ، و بازی بیماریاں شہ رکینت ۔ و دہا آسن
 نے سک گزر بیت ۔ چیا کہ اچ ایشی زہگ نے
 Red Bloodcells جوڑ بنت ۔

نارہی نے و دہا زابلول و باڈ ننت کہ وقی وزن نے
 ہیال داری و بکنت ۔ لاپ پڑی نے و دہا آئی وزن
 شہ آئی پیش نے وزن و شہ مبیت یا مبیت و پرنج پونڈ
 و چہ زیات مبیت ۔

ہما ماس کہ وقی زہنگاں شیر مجپینت آرا و ترا ہم باز
 شیر درگ لوڈیت ۔ ایشی ابید ۔ دلہیہ ۔ ہیک شیر و ہچی جوڑ
 کر تگیں چیز گوشت سبزی و میوہ باز بوارت ۔ ماس و ہ

آرام ہم باز الہی انت۔ بے پائندگیں مہرآں دل ء مداریت۔

پد ء گم کنت ء پیا ہم شیر کم بیت۔ زنگ نے سرا
ہم ء مہرآں اثر بیت۔

ناجوڑیے مردم۔

ہرنا جوڑیں مردم نے بیماری ء ڈاکڑے گشگ ء سوج ء

چہ رند نون آرا دراک دیگ ببیت۔ صافیں ء سازگیں دراک
ناجوڑ ء زوت صحت ء تندرستی دنت۔

ناجوڑ ء آپ نے وڑیں ..... چیز بزاں شیر

جلی۔ چاہ۔ کافی۔ بستگ۔ بیوہ آن شیرگ ء گوشت۔

شربت۔ لیجورے آپ۔ آسکیم وغیرہ دیگ ببیت۔

زہیں ء زوت سفہم بڑکیں چیز گیشتر بوارت۔ پٹاٹا

لہ دیگ ء موش کنگ ببیت شرترانت ناجوڑ ء را

پنجیں درگ دیگ ببیت۔ کہ آیاں باز پیگ مان ببیت

سبزی ء لہڈ بدے ء ہرا ء نیگ بجن۔ بے سہر ء کمن ء

مدے بارڈیں سبزی ء مدے۔ ہا مگیں سبزی چش کہ بارنگ

تر - مکئی - مول ہم پہ ورگ ء مدنت -

پہ درائیں ء جوڑیں مردماں ہم احتیاط گنگ ہاز الہی

انت - اگاں یک درائیں مردم ء ہم بد احتیاطی کنت تو

آہم نا جوڑ بیت -

خدا ء مارا ء زند ہمیشا دات ء کہ ما پہ شری ء جان

جوڑی بگوازییاں - اگاں مے زند پہ نا جوڑی بگوزی تو آزند ء

ن است -

پیشا گشت کہ

جان است تو جہاں است -

بزاں اگاں ترا جان است تو ہرچی کرت کنے دتی کار ء بار

مٹریں وراک سیں ء چکہ بزاں ہرچی کہ تئی دل لٹیت تو

کرت کنے ء یک گریہیں گس ء تھا ہم تو دش ء آسودگ

دتی روچاں گوازینت کنے بے اگاں ترا جان نیست تو ہر

روچ بیمارے تئی زند ہنچو پہ شری گوزیت تو شہ وتی

زند ء بیزار بے مال ء دولت پہ علاج ء ہلاس بیت مردم

پہ دن یک کسائیں کاری ء دگرے قماج بیت - پنج کت نہ کنت
چماں داریت کہ کسی بیت ما گلاس ء آپ دستا بہنت -
ء زندی نہ انت کہ آل گوازیئت - ء سے دن دستا انت
کہ ما دستا نا جوڑ بکناں یا دماہ ء جوڑ - اکاں ما دن وردن
ے نیمکا احتیاط بکناں تو اما ما پنج بر بیماری نا جوڑی بگنڈاں
شری دراک - شری گوات ء آپ شری صحت سے زندے
ے امبرے دراجیں نشان انت -

ہماری مطبوعات

نمبر شمار	نام کتاب	مصنف کا نام	قیمت
۱-	کاکستان سعدی	محمد حسین عنقا	۱۰ / -
۲-	ڈیبی دستاویغ	عنوت بخش صابر	۴ / ۰۰
۳-	گمشدین شاعری	عطا شاد	۸ / ۰۰
۴-	رحم علی مری	میر میٹھا خان مری	۲۰ / ۰۰
۵-	ملکزار	عنوت بخش صابر	۶ / ۰۰
۶-	بلوچی زبان و ادب تاریخ	شیر محمد مری	۵ / ۰۰
۷-	چاپ و بند	عنوت بخش صابر	۴ / ۰۰
۸-	زخم و زیمیر	عنوت بخش صابر	۸ / ۰۰
۹-	بلوچی کارگوٹنگ	آغا میر نصیر خان	۱۵ / ۰۰
۱۰-	عہدی شاعری	لی جے پاپر - عبدالرحمان پراہوٹی	۱ / ۵۰
۱۱-	دیہی راہ بند	ملک محمد رمضان	۱ / ۰۰
۱۲-	گوناپ	محمد یوسف گچکی	۳ / ۰۰
۱۳-	گرہما سعدی	پیر محمد زبیرانی	۵ / ۰۰
۱۴-	گوشستن	میر گلزار خان مری	۴۰ / ۰۰
۱۵-	راج راہ بند	محمود خان مری	۵ / ۰۰
۱۶-	یات و مونغات	اکرم صاحب خان	۱۵ / ۰۰
۱۷-	زنگ ردوم	فاطمہ مینگل	۳ / ۰۰
۱۸-	ڈیبی صوت	میر میٹھا خان مری	۳ / ۰۰
۱۹-	لوگ باہی کسکاری	محمد عمر بلوچ	۴ / ۰۰

بلوچ پبلیکیشنز کونٹری